

NASZ TYGODNIK

PISMO ILUSTROWANE SPOŁECZNO-LITERACKIE

GNIEZNO 1025 — 1925 R.

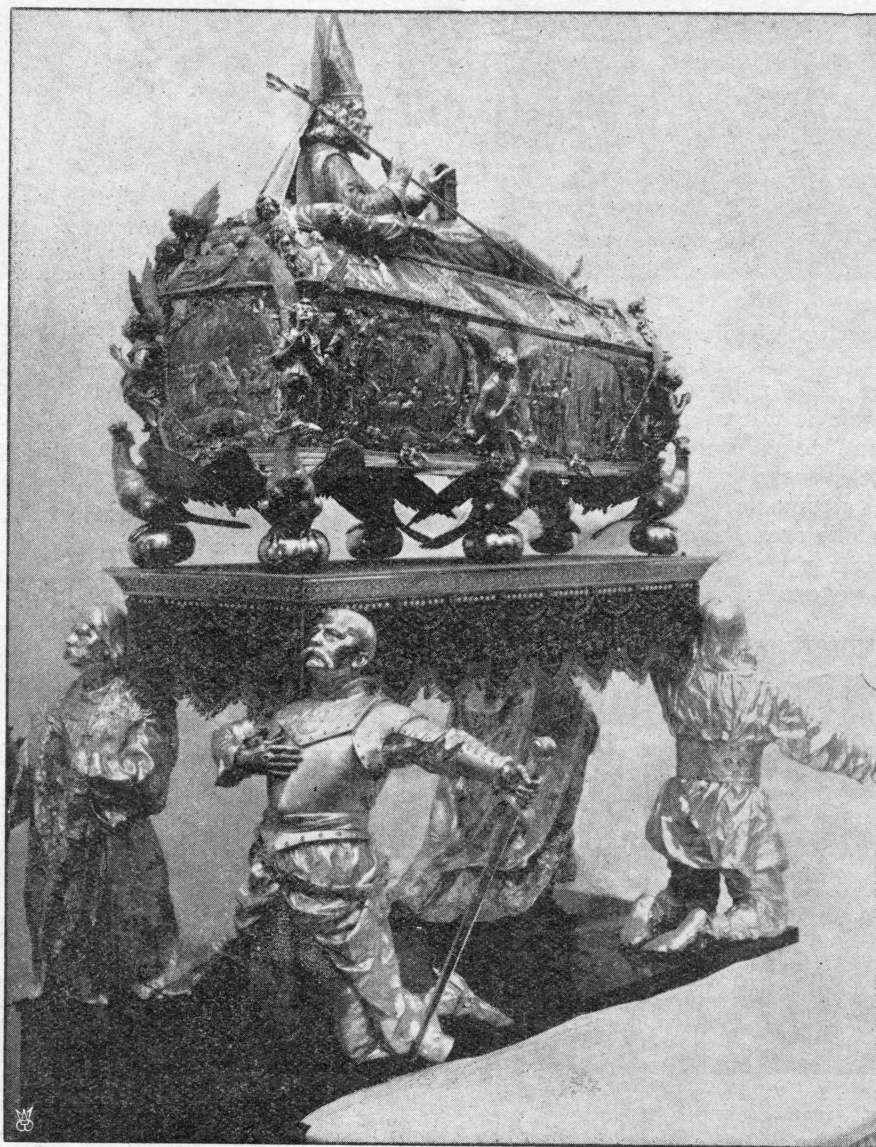
Gniezno wstępuje przyspieszonym krokiem w okres uroczystości Bolesławowskich, które się mają odbyć w czasie od 12 — 20 września br.

W grodzie Lecha wre od szeregu tygodni gorączkowa praca przygotowania, gdyż Gniezno pragnie stanąć godnie przed obliczem Rzeczypospolitej. Prace te koncentrują się w trzech ośrodkach, biorących na siebie odpowiedzialność za to, by uroczystości te wypadły tak, jak tego wymaga dobre imię i sława Gniezna, jako pierwszej stolicy królów polskich. Pierwszym ośrodkiem tych prac jest Komitet budowy pomnika Chrobrego z ks. Biskupem Laubitzem na czele. Z postawieniem pomnika, którego odsłonięcia dokona dnia 13 września b. r. Pan Prezydent Rzeczypospolitej w otoczeniu członków Rządu polskiego i najwyższych dostojników Kościoła i w obecności pielgrzymów z całej Polski, łączą się prace około odrestaurowania starej Katedry gnieźnieńskiej i nadawania całemu wzgórzowi Lechowskiemu nowego i odmłodzonego oblicza. Razem z pomnikiem Chrobrego ma

odżyć w całej Polsce wielka idea Bolesławowa, wskazująca Narodowi Polskiemu niezawodną drogę w polityce wobec Niemców, a równocześnie z odnowieniem Katedry i jej otoczenia ma odżyć całą świetną tradycją Narodu, która jest jakoby zaklęta w murach tej świątyni.

Drugim ośrodkiem prac jest Komitet Wystawy Rolniczo-Przemysłowo-Rzemieślniczej z p. Starostą Łyskowskim na czele i p. radcą Henslem jako wykonawcą planów Komitetu. Wystawa ta jest planowana na wielką skalę. Nie będzie to wystawa prowincjonalna w rodzaju tych, których cały szereg oglądaliśmy w Polsce w roku bieżącym, lecz wystawa wszechpolska, skupiająca w sobie zdolność wytwórczą najtęższych przedstawicieli polskiego rolnictwa, przemysłu i rzemiosła. Na ogrom wystawy wskazuje już choćby obszar

blisko 30,000 m², który będzie pokryty pawilonami wystawowymi, wzorowymi pokazami z dziedziny hodowli bydła, koni, drobiu, leśnictwa, ogrodnictwa, przemysłu fabrycznego i domowego, rzemiosła i t. d.

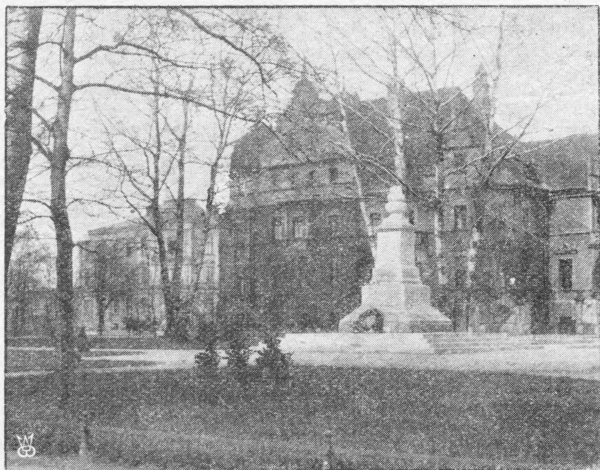

Truma ze zwłokami św. Wojciecha w katedrze gnieźnieńskiej.

blisko 30,000 m², który będzie pokryty pawilonami wystawowymi, wzorowymi pokazami z dziedziny hodowli bydła, koni, drobiu, leśnictwa, ogrodnictwa, przemysłu fabrycznego i domowego, rzemiosła i t. d.

Budowa głównego pawilonu obejmującego 1,600 m² powierzchni dobiega ku końcowi; wokół głównego placu powstają dziesiątki pawilonów większych i mniejszych, i śmiała linja zygzakowata solidnego ogrodzenia zakreśliła już horyzont wystawy. Liczbę wystawców, którzy dotychczas zgłosili swój udział, określa się na daleko ponad 200, a rzeczoznawcy, którzy organizowali Targi Poznańskie, wy-

skiej kultury agronomicznej, hodowlanej, technicznej i w dużej mierze także duchowej. W celu zabezpieczenia wygodnych pomieszczeń dla przybyłych na Wystawę zorganizowano biuro kwaterunkowe, które wskaże miłym gościom odpowiednie kwatery prywatne u obywatelstwa gnieźnieńskiego. Na jazdę powrotną pociągami są zapewnione 66 proc. ulgi; przewidziane są także pociągi specjalne. Przedsięwzięto także

Starostwo gnieźnieńskie.

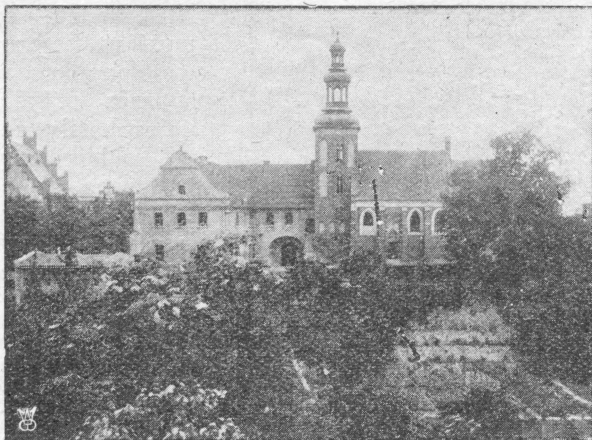

Katedra Gnieźnieńska (front).

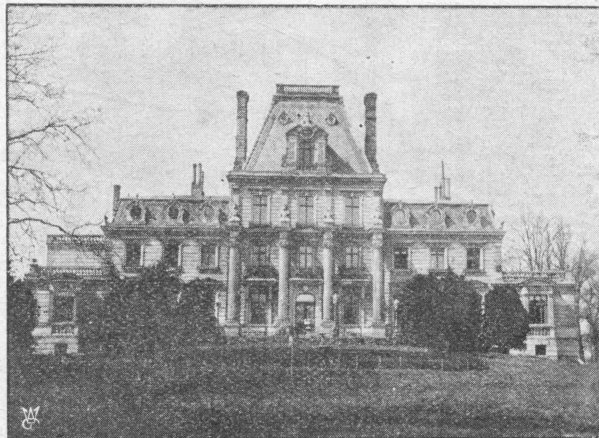
rażają swe zdziwienie, że zgłoszenia wystawców wpłynęły bardzo wcześnie w tak wielkiej liczbie. Jest to najlepszym dowodem, że zainteresowanie się wystawą jest wielkie. Frekwencję wystawy oblicza Komitet na setki tysięcy i stosownie do tego czyni odpowiednie przygotowania, nie szczędząc kosztów i zabiegów, aby goście wywieźli z Gniezna jak największy zasób doświadczenia i pouczenia. W czasie wystawy

energiczne kroki, aby zapewnić gościom tanie wyżywienie na miejscu. Słowem, zatroszczono się literalnie o wszystko, szczerze, aby się przyczynić do uprzyjemnienia pobytu gościom.

Lwią część pracy będącej w związku z uroczystościami wrześniowemi wziął na swoje barki Magistrat z p. prezydentem Barciszewskim na czele. Mimo

Kościół św. Jana, z (boku)
szkoła św. Jana w Gnieźnie.

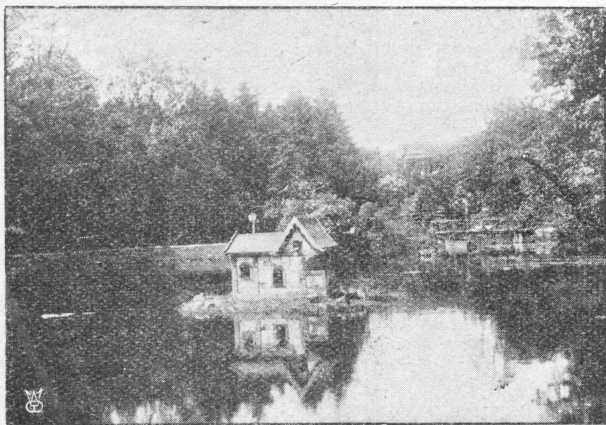

Dwór w Zakrzewie, pod Gnieznom.
własność p. Stanisława Chełmickiego.

będą się odbywały licytacje bydła i koni, konkurs hipiczny, wykłady z wszystkich dziedzin reprezentowanych na wystawie, a dla uprzyjemnienia pobytu gościom odbędą się przedstawienia teatralne, urządzone przez artystów stołecznych. Wystawa gnieźnieńska będzie w całym tego słowa znaczeniu pokazem pol-

ogólnego kryzysu finansowego przeprowadza Magistrat m. Gniezna rozległe prace około podniesienia ogólnego wyglądu miasta na przyjęcie gości. To jest ten trzeci ośrodek prac przygotowawczych, o którym się najmniej mówi, a który przecież pochłania najwięcej pieniędzy i energii ludzkiej. Ażeby dać choć

małe wyobrażenie o tych pracach renowacyjnych, wspomnimy tylko o tem, że cały obszerny Rynek obniża się, a odpowiednio do tego także, górną część ul. Tumskiej, podwyższając równocześnie dolną część tej ulicy; dzieje się to w tym celu, aby *ułatwić komunikację kołową*, a nie mniej także dlatego, aby

Fragment z parku miejskiego.

oczom zdążającego od strony ul. Chrobrego pielgrzyma nie zasłaniać wspaniałego widoku Katedry. Pod

Krakowem sypano na chwałę naszego bohatera narodowego kopiec niebosiężny, a gnieźnianie usuwają pagórek, aby Katedra, która jest ich dumą, mogła jaśnieć w całym swym majestatycznym blasku.

Gnieźno pragnie się zaprezentować obywatelom Rzeczypospolitej w nowej szacie: domy się odnawia-

Ul. Chrobrego w Gnieźnie z ratuszem po stronie prawej, ją, parki się rozszerzają i upiększają, wszystko się czyni co możliwe, aby gości jak najgodniej przyjąć.

Pomnik Chrobrego w Gnieźnie.

Odślonięcie pomnika Chrobrego nastąpi dnia 12 września b. r. w południe, a dokona tego aktu Pan Prezydent Rzpltej. Pomnik ten, dłuta znanego i cenionego artysty rzeźbiarza p. Marcina Rożka, odlany w brzoźnie, wysokości 6 metrów, stanie na placu przed Katedrą. Pomnik po wykończeniu w zakładach fabryki Cegielskiego w Głównej pod Poznaniem, przewieziony zostanie do Gnieźna.

Artysta przedstawił potężną postać Króla w ówczesnej rzymskiej zbroi, okrytego płaszczem królewskim i ozdobionego królewską koroną. Lewa ręka Króla jest zatknięta lekko za pas rycerski, gdy prawa silnie trzyma głownie potężnego miecza. Artysta przedstawia postać Chrobrego w wielkim zewnętrznym

Pomnik śpiżowy pomysłu artysty rzeźbiarza Rożka. Pomnik ma stać przed katedrą gnieźnienską. (wysokości 6 mtr.).

spokoju ale o pełnym energii wyrazie, jako tego, który stojąc na rubieży naszych zachodnich kresów, bacznie nadśluchuje i bystro się wpatruje w stronę naszych zachodnich sąsiadów, silnie krzepką prawicą ścisnąjąc rękojeść miecza, gotowy każdej chwili do mężnego odparcia napaści.

Na trzech stronach kamiennego cokoła wyobrażone są sceny z życia Chrobrego, mianowicie: koronacja w Katedrze Gnieźnińskiej powitanie św. Wojciecha i przyjęcie cesarza Ottona. Na przedniej stronie ozdobna trofeami rycerskimi kartusza z odpowiednim napisem.

Komitet jest przekonany, że monument ten, prawdziwa ozdoba i chluba Gnieźna, należeć będzie do najmonumentalniejszych pomników w całej Polsce.

Chluba Gniezna - Uniwersytet Ludowy w Dalkach.

Fragment z Gniezna.

Dwa kilometry od Gniezna, w Dalkach, w ulubionym miejscu wycieczkowemu mieszkańców prastarego miasta, istnieje od lat czterech pierwszy polski Uniwersytet Ludowy. Pobudował go w okresie powszechnego zastoju budowlanego ks. Antoni Ludwiczak, kierownik T. C. L., według wzorów duńskich, ale za pieniądze polskie, złożone ofiarnie przez społeczeństwo wielkopolskie. Po czterech latach istnienia rozwinęła się frekwencja Uniwersytetu tak, że dziś już nie może pomieścić wszystkich zgłaszających się kandydatów i kandydatek. Miejsc jest 52, a tymczasem na trwający obecnie kurs żeński zjechało 70 słuchaczek. Trzeba je było pomieścić poza internatem, w miejscowej szkole ludowej. Już to samo świadczy wymownie o świetnym rozwoju zakładu, przechodzącym wszelkie oczekiwania założyciela, ale nakazuje także rozbudować tę pożyteczną instytucję, aby mogła pomieścić jeszcze raz tyle słuchaczy wzgl. słuchaczek. Jakkolwiek zarząd Uniw. Lud. nie wszczął dotąd jeszcze w tej mierze żadnych starań w społeczeństwie, spotyka się jednak już teraz z dowodami, że społeczeństwo odczuwa samo konieczność rozbudowania Dalek. Tak np. Wydział Powiatowy szamotulski prze-

Uniwersytet Ludowy w Dalkach.

Fragment od strony parku, z grupą uczestników pierwszego kursu z ks. dyr. LUDWICZAKIEM na czele.

Uniwersytet Ludowy w Dalkach, widok z frontu.

Konfesja Św. WOJCIECHA w katedrze gnieźnieńskiej.

kazał tysiąc złotych na rozbudowanie Uniw. Lud. w Dalkach. Okazuje się tedy, że społeczeństwo wielkopolskie, cierpiące niemniej od innych dzielnic na brak pieniędzy, znajduje je jednak, gdy chodzi o rozbudowanie szkoły, która z naszego ludu rolniczego i robotniczego ma uczynić obywateli państwa, kochających swój kraj nadewszystko. Szczególniej Gniezno i okolica winny otoczyć opieką tę Alma Mater włościańską i robotniczą. Dalkami interesuje się już zagranica, czego dowodem artykuł p. t. „Dalki—and university for farmers”, pomieszczony w zesz. lutowym wytwornego mies. nowojorskiego p. t. „Poland”, a napisany przez wybitnego uczonego kanadyjskiego i dyrektora Ymci w Polsce Williama J. Rose. W każdym kursie biorą udział słuchacze i słuchaczki z innych dzielnic Polski, a nawet z tych ziem polskich, które pozostały pod obcym panowaniem. Taki pobyt w Dalkach jest najlepszą propagandą na rzecz Wielkopolski i tych walorów, które ona może wnieść do ogólnej skarbnicy dorobku narodowego, a które nie zawsze znajdują zrozumienie i uznanie w innych dzielnicach.

Dr. Andrzej Wojtkowski.

Wystawa przemysłowo-rolnicza i rzemieślnicza w Gnieźnie.

W czasie od 12 do 20 września b. r. odbędzie się w Gnieźnie Wystawa Rolniczo-Przemysłowo-Rzemieślnicza, połączona z uroczystościami ku uczczeniu 900-nej rocznicy koronacji Bolesława Chrobrego. Protektorat nad wystawą przyjęli pp. Prezes Rady Ministrów i Ministrowie Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu. Wystawę zaszczyli swoją obecnością Prezydent Rzeczypospolitej Stanisław Wojciechowski oraz wiele najwybitniejszych osobistości ze świata naukowego, gospodarczego, urzędniczego i parlamentarnego.

Wystawa będzie posiadać charakter wybitnie swojski, gdyż organizatorzy wystawy dopuszczają do

udziału w niej tylko eksponaty obywateli państwa polskiego.

Wystawa Rolniczo-Przemysłowo-Rzemieślnicza w Gnieźnie jest planowana na wielką skalę. Tło wystawy stanowi rozległy park miejski, jeden z najpiękniejszych w Polsce. Wystawa gnieźnieńska ma uwidocznic całą zasobność i wysoki stopień rozwoju rolnictwa, przemysłu i rzemiosła polskiego. Zgłoszenia z całej Polski wpływają już bardzo obficie.

Komitet Wystawy wyjednał w Ministerstwie Kolei ulgi transportowe dla wystawców i zwiedzających, a mianowicie przewóz darmowy eksponatów w drodze powrotnej, oraz zniżki na bilety kolejowe.

Pionier polskiej prasy fachowej!

Niedawno obchodził p. Artur Gustowski, założyciel Towarzystwa Wydawniczego „Kupiec” w Poznaniu oraz założyciel i wydawca **siedmiu tygodników** fachowych, jak: „Kupca”, „Drogerzysty”, „Przeгляdu Włóknistego”, „Rynku Metalowego i Maszynowego”, „Elektro i Radjotechniki”, „Przemysłu Skórzanego” i dwutygodnika „Domu Gościnnego”, 25-letni jubileusz swej intensywnej pracy zawodowej.

Niewątpliwie znacznych zasług Jubilata szukać należy na polu polskiego piśmiennictwa fachowego. Wprawdzie już dawniej ukazywały się tu i owdzie tygodniki fachowe, wydawane przez jednostki lub związki, jednakże nie cieszyły się nigdy długą żywotnością, a dalej brak było w nich ciągłości pracy. Jubilat zaś miał to do siebie, że w najtrudniejszych warunkach, konsekwentnie i z żelazną niemal energią potrafił przeprowadzić swoje zamierzenia. Co założył potrafił utrzymać i doprowadzić do rozwoju, a nawet nieznanego dotąd nigdzie rozkwitu. Poszczególne wydaw-

nictwa i dzisiaj jeszcze są jedynymi tygodnikami specjalnymi w Polsce.

Jeśli zaś dla analogji dodamy, że cała zagranica, a szczególnie Niemcy, Anglja i Francja szczycą się dziś niezwykle rozgałęzionem piśmiennictwem zawodowem i że każde z tych państw posiada już około pół tysiąca różnych czasopism fachowych, natenczas uświadomimy sobie, jak bardzo ubogą jest na tem polu Polska.

To też na takim tle, tem wyraźniej występują mnogie i wybitne zasługi Jubilata. On to bowiem w Polsce zapoczątkował ten rodzaj prasy i w najtrudniejszych warunkach, bo kiedy Polski jeszcze nie było, potrafił ją kontynuować a nawet pomnożyć.

On też dopiero innym wskazał drogę.

Cały więc przemysł, a **szczególnie handel Polski**, powinien

nałężycie ocenić zasługi Jubilata na tem polu i uczcić jego pracę do czego i my, jako koledzy po piórze się przyłączamy.

P. ARTUR GUSTOWSKI, założyciel Tow. Wydawniczego „Kupiec”, obchodził niedawno 25-letni jubileusz.

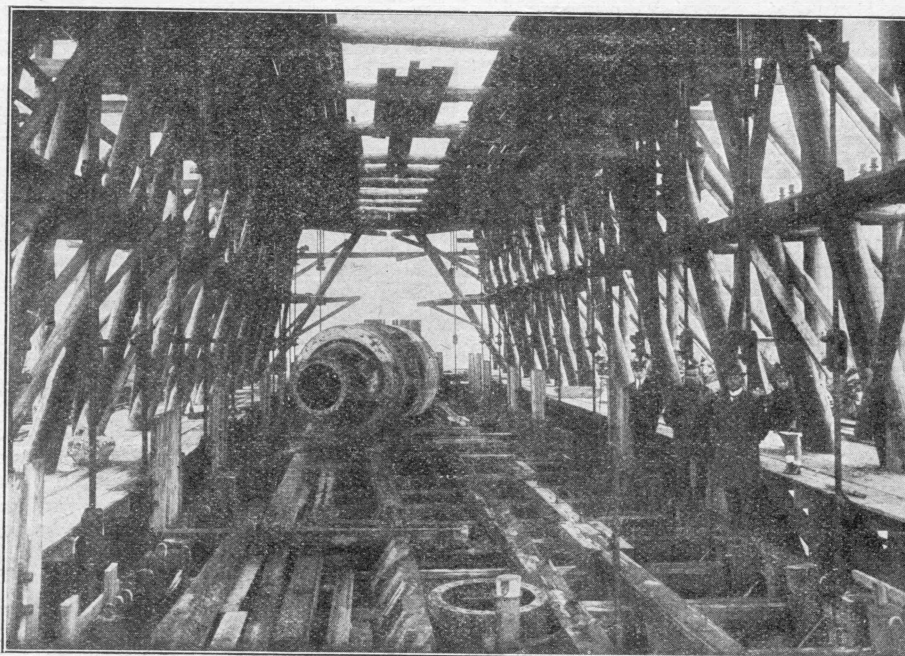
Budowa tunelu kolejowego.

Dla należytego rozgałęzienia dróg kolejowych w Polsce, obok intensywnej pracy na innych odcinkach, posuwa się naprzód budowa tunelu podziemnego. Roboty w Al. Trzeciego Maja zostały ukończone w dniu 17 czerwca r. b. Sięgają one do Nowego Światu. Założono tu: na przestrzeni 50 metrów w Al. Jerozolimskiej konstrukcje odciążające, które dają możliwość prowadzenia robót na tym odcinku sposobem tunelowym, przebudowany przez Magistrat został węzeł kanalizacyjny i zbudowany nowy syfon przy zbiegu Al. Trzeciego Maja i Nowego Światu.

Dla całkowitego zakończenia robót tunelowych na odcinku Smolna — Nowy Świat wywożona jest ziemia z wnętrza tunelu na nasyp Solec — Wyrbrzeże Kościuszkowski.

Równocześnie posuwa się naprzód rozbudowa stacji postojowej Szczęśliwice, oraz budowa wiaduktów nad ulicami: Towarową, Żelazną, Targową i Grochowską.

Warszawa doczeka się więc lokomoty podziemnej dla kolei żelaznej — a z czasem może i dla komunikacji tramwajowej.

Budowa wiaduktu kolejowego nad Wisłą.

Biblioteka Domu Polskiego

40 groszy 40

w prenumeracie kosztuje tom zawierający 160 stron druku w trójbarwnej okładce.

Dotychczas Biblioteka Domu Polskiego drukowała utwory następujących autorów: *J. Kraszewskiego, Andrzeja Struga, M. Rodziewiczówny, Ant. Ossendowskiego, W. Kosiakiewicza, St. Rzewuskiego, E. Stońskiego, M. Smolarskiego, W. Rapackiego, A. Gruszeckiego, K. Laskowskiego, Kazimierza Tetmajera, L. Migasińskiego i w. in.*

Biblioteka Domu Polskiego jest naprawdę najtańszą książką, gdyż kosztuje: kwartalnie (9 tomów) 3 zł. 60 gr., półrocznie (18 tomów) 7 zł. 20 gr., rocznie (36 tomów) 14 zł. z przesyłką do domu. Wychodzi 3 razy na miesiąc. Książki wysyła się począwszy od 1 lipca r. b.

Całoroczni prenumeratorzy otrzymają w końcu roku ozdobną szafkę na książki darmo.

Prenumeratę wpłacać należy na konto P. K. O. Nr. 9779.

BIBLIOTEKA DOMU POLSKIEGO Warszawa, Marszałkowska 31a.

Maszyny do szycia

znanej dobroci „**Kasprzyckiego**” Tanio — Hurtowo — Detalicznie — Raty.

SKŁAD FABRYCZNY

„The Kasprzycki Company”

Warszawa, Marszałkowska 153. Tel. Nr.: 104-51.

ODDZIAŁY: w Częstochowie, II Aleja 43.

Lublin, Szpitalna 19.

Z prowincji zamawiać można listownie w Warszawie.

Tylko za 2 złote

Rower najnowszej konstrukcji, maszynę do szycia (nożna) lub gramofon z 20 płytami, może otrzymać każdy. Szczegóły wysyłamy bezpłatnie po otrzymaniu adresu. Adresować „**Hace-wu**”, Warszawa, skrzynka 73.

NOWE PODRĘCZNIKI SZKOLNE KSIĘGARNI M. ARCTA

Zakłady wydawnicze, Sp. Akc. w Warszawie

Nowy-Świat 35.

- CHELMIŃSKI J. — Fizyka w zakresie szkoły średniej. T. II. Nauka o głosie, świetle, magnetyzmie i elektryczności. Dla szkół średnich (w druku).
- CHWIAŁKOWSKI Z. — Algebra dla klasy V. szkół średnich.
- FEDÓROWICZ Z. Dr. — Polska. Kraj, obraz i człowiek. Wypisy geograficzne. Z rycinami.
- JESIEŃ W. S. — Słownik angielsko-polski, zawierający 4000 najpotrzebniejszych wyrazów, z wymową. 2.50
- JĘTKIEWICZOWA Z. i ŚLÓRSKA Z. — Pytania i zadania do analizy „Ogniem i mieczem”, z mapką K. Kulwiecia. 1.20
- KALINOWSKI ST. — Fizyka. Podręcznik dla szkół średnich, humanistycznych. 2 tomy (w druku).
- KARPOWICZOWA M. i KRUSZEWSKA Z. — Pieśń w szkole. Wybór piosenek ułożony metodycznie na lat 7 nauczania t. I do VII od 50 do 2.50
- KAZURO S. — Nowe Solfeggio na podstawach systemu tetrachordowego do użytku szkół ogólnokształcących. 1.20
- KŁOSOWSKI M. — Historia Starożytna. Podręcznik dla szkół średnich, 107 rys. 4.—
- KOŁODZIEJCZYK J. Dr. — Ćwiczenie z morfologii roślin I. Morfologia organów wegetatyw. roślin kwiatowych, z rys. 1.20
- KOŁODZIEJCZYK T. Dr. i SUMIŃSKI ST. Dr. — Podręcznik do nauki przyrody, dla klasy IV szkół średnich, humanistycznych, z ryc. i XI tabl. barwnymi.
- KOPCZYŃSKI ST. Dr. — Zasady higieny szkolnej. Podręcznik dla seminarjów nauczycielskich. 3.20
- KRIDL M. Dr. — Literatura polska w XIX w. Cz. I. Od trzeciego rozbioru do wystąpienia Mickiewicza (1795—1822) (cz. II w druku) 4.50
- KWIATKOWSKI ST. — Les pays de France. Podręcznik dla klasy VI szkół średnich, z rys. i mapkami Francji. 4.50
- ŁAGANOWSKI ST. — Geografia gospodarcza ze szczególnem uwzględnieniem Polski dla szkół zawodowych. 1.20
- ŁAGANOWSKI ST. — Ziemia w opisach i obrazach. Cz. I z ryc. 4.20
- ŁAGANOWSKI ST. — Przez łądy i morza. Część II. Ziemia w opisach i obrazach. 4 części świata. Z rycinami (w druku).
- MĘCZKOWSKA T. — Ćwiczenia z propeutyki fizyki. Cz. I. Światło i ciepło — 70
- REISS I. Dr. — Encyklopedia muzyki. Dla szkół muzycznych. 8.—
- SINKO Dr. — Gramatyka łacińska dla szkół wszelkich typów. 6.—
- STRASBURGER E. — Krótki przewodnik do zajęć praktycznych z botaniki mikroskopowej. Przetł. T. Kołodziejczyk, z ryc. 12.—
- SZELAŃGOWSKI A. Dr. — Dzieje powszechne. Cz. IV. Dzieje nowoczesne, wyd. II, z ryc. (w druku).
- SZOBER ST. — Gramatyka języka polskiego dla seminarjów nauczycielskich (w druku).
- WAŚIK W. — Tematy z języka łacińskiego. Teksty łacińskie do ćwiczeń dla kl. V i VI (w oprawie) 3.—
- WAŚIK W. — Teksty łacińskie do ćwiczeń pism. dla kl. VII i VIII. 3.—
- ZYDLER J. — Geometria w zakresie szkoły średniej, wyd. nowe.

PEDAGOGICZNE

- HABERKANTÓWNA W. Dr. — Z naszych wycieczek. Wyd. II zmienione z ryc. 4.—
- POHOSKA H. Dr. — Sprawa oświaty ludu w dobie Komisji Edukacji Narodowej. 7.—
- SPASOWSKI WŁ. — Zasady samokształcenia. 3.—
- SZELAŃGOWSKI A. Dr. — Z zagadnień dydaktyki historii. Nauka historii w programach gimnazjalnych. 3.—
- Ustawy szkolne Stanisława Konarskiego. Tłumaczyła z łacińskiego W. Germain, z objaśnien. J. Czubka i wstęp. Dr. St. Kota 8.—
- Nowy katalog wydawnictw własnych, obejmujący wszystkie działy wiedzy, wysyłamy na żądanie bezpłatnie.

Redaktor: WITOLD ZEMBRUSKI.